

čem mahú dobiti? Vém, da bi bil dobra nastel“. — „Kaj, ljubi moj, za mah ti je skerb? Mahú imaš dosti ti! Ni ti treba deleč iti; sej ga je na cente — na drevji svojem.

Ogled po svetu.

Kristijani v Turčii.

Spisal Matija Majar.

Poslednja vojska med Rusom i Turkom je bila za voljo kristjanov v Turčii. Tako se je v obče govorilo i pisalo. Turki so namreč po svoji stari turški navadi vgnetavali i mučili kristjane tako neusmiljeno, da so se morali smiliti vsakemu v serce, kdor je še serce imel, ali da mu ni bilo serce kamenito. Široko i podolgoma razlagati Slovencem ni potreba, kako sirovi i divji so okrutni Turki. To vsi vemo. To ne vejo samo tisti, ki novine i časnike čitajo, temoč to dobro vejo že od nekdanj naši priprosti ljudi. Minulo je že blizo 150 let, kar so Turki zadnikrat razsajali i žurili po slovenskih okrajnah, i naši ljudi še sadaj z grozo pripovedujejo, kako strahovito so po deželah divjali, ropali i plenili, požigali i palili, sramotili zversko device i žene kristjanske, ubijali staro i mlado, odpeljevali mnogo odtetega i poropanega blaga i vlekli veliko tisuč kristjanov obojega spola, kakor vjeto živino, v težko robstvo i sužnost v Turčijo globoko. Tato je še pregovor, da se reče od posebno hudobnoga človeka: „Je hud ko Turk“.

Več ko 400 let prebivajo Turki že v Evropi, vsaki narod je med tem napredoval več ali manj po svojih okolnostih: Turčin je pak ostal okruten divjak; kakoršen je bil tadaj, tak je se sadaj. On se ni spremenil za dlako.

Večkrat v poprejšnjih letih, posebno rezo leto 1853, so terjali pravoslavni Rusi od Turka, da ima s kristjani v svoji deželi prebivajočimi ravnati po ljudsko, pa ne kakor s živino, da bi bilo kristjanom vsaj za živeti. Al tega Turk še obljubiti ni hotel, koliko manje storiti.

Sadaj so se vzdignuli Rusi vneti za sveto vero z veliko vojsko nad Turka in vnela se je leta 1854 strašna i kervava vojska, na jedni strani Rusi, na drugi Turki. Francozi, Angleži i Sardinci — vsi sami koreniti kristjani so pomagali — bi skoro ne verjel pa je gotovo resnica — so pomagali Turku.

Vojskovalo se je razjareno v mnogih od sebe verlo oddaljenih krajih i deželah, namreč v predelih morja črnega i belega, azovskega i baltiškega, v mali Azii pri Karsu i celo na reki Amuru na severo-vihodni strani Kitaja.

Groza ljudi se je vojskovalo, groza vojakov poginulo, pa tudi groza denarja se potrosilo. Spočital je nekdo, da je samo okolo jedinega mesta sebastopoljskega se vojskovalo 1 mil. 800.000 vojakov. Pravijo, da je vojska samo okolo tega mesta prišla vsak den Rusom na 4 mil. 800.000 frankov, Turkom na 1 mil. 488.000, Francozom na 3 milijone i Angležem tudi na 3 mil. frankov, — to bi bilo na den samo okolo Sebastopolja nekaj več od 12 milijonov frankov. Koliko bi to le kaj izneslo v našem denarju? — Ako bi imel kdo te denarje v naših dvajseticah, bi moral najeti 15 težkih voznarskih vóz i vpreči v vsakega po četri močne konje i naložiti za vsakega konja 20 centov, to je po voznarsko na voz po 80 centov dvajsete i tadaj bi spelal denar, kojega je na jeden den požerla vojska samo okolo Sebastopolja. Koliko je ljudi v ti vojski poginulo, to nikdo rad ne izgovori, je pregrozno.

Samo velika sreča, da ni se vpletlo tudi naše cesarstvo v to nesrečno vojsko.

Letos 30. marca se je sklenil mir v Parizu i ta huda vojska je henjala i prestala.

Ta vojska se je počela za voljo kristjanov v Turčii.

To mora biti nekaj neizrečeno važnega v tej stvari, da se je vozila zavoljo teh kristjanov vojska tako rameno draga na denarjih i na kervi človečji. To mora biti v obče gotovo vredno, obširneje i dokladneje nekaj pregovoriti od teh kristjanov, že zato ker so kristjani, i to kristjani tako sta-

novitni v veri, da se more vse kristjanstvo v njih vgladati i jih občudovati. Več ko 400 let že terpe rod za rodom vsakdanje zversko nasilje turško zavoljo vere; oni so zgubili rajši svojo svobodo, svoje premoženje svojo popred njim vlastno državo, vse človečje prava, rajši kakor da bi se svoje svete vere odrekli. Vse so zgubili, pa svojo sveto i svoj častiti značaj slavenski so vendar začuvali i ohranili. Za nas Slovence je še zlaste zanimivo nekaj obširneje slišati i brati od teh kristjanov, ker njih večji del so nam brati po kervi, namreč Horvati, Serbi i Bulgari; tudi so oni nam naj bližnji sosedi, ne samo, da slovenske krajine graničijo na Bosno i Istrijo, kjer Serbi prebivajo, temoč 40.000 Serbov stanuje prav pri nas Slovencih, namreč v krajnski deželi nad Kulpo okolo Metlike i Černomelja i se imenujejo Uskoki. Tak narod je nam gotovo dosta blizo, ako ne prebiva samo v naj bližnji deželi, temoč njih nekoliko tisuč prav pri nas domá. (Dalje sledí.)

Kratkočasnice.

* (Resnična prigodba iz Gorenškega). Neki sin je med letom večkrat pisal svojemu očetu ter ga v potrebi prosil za to in uno. Na nobeno pisanje pa ni bilo odgovora. Ko šolski prazniki nastopijo, pride sin na pol bos domú. Žalosten podá roko svojemu očetu in reče: „Zakaj nek mi na nobeno pismo niste odgovorili? Skoraj bi bil mogel zavoljo revšine šolo na kol obesti. Preprosti oče mu prav dobrovoljno odgovori: „Veš, ljubi moj, brati ne znam; rad pa tudi nimam, da bi vsi vedili, kaj mi pišeš. Tukajle pod tramom sem prav dobro tvoje pisma shranil in si mislil, kadar prideš domú, mi jih boš vse sam nar bolje vedil razložiti“. Na to seže oče na polico pod tram in potegne cel šop zapečatenih pisem doli, pa jih poda sinu.

* (Resnična prigodba iz Berolina.) V večjih mestih ne jemljejo radi hišni gospodarji taci ljudi za goste v hišo, ki imajo več otrok; prvo vprašanje je tedaj večidel, če si kdo stanovanja išče: ali ima kaj otrok? V Berlinu pride delavec k hišnemu gospodarju, ki je na hišne vrata nabil razglas, da je v hiši njegovo stanovanje prazno, in ko mu na vprašanje: ali ima kaj otrok? odgovori, da ne, ga vzame v hišo. Vès začuden pa zapazi hišni gospodar berž drugi dan, da pet fantov po dvorišu skače. Vès razkačen jo udari gospodar gori k delavcu in mu reče; „Gerdo ste me nalagali, hitro se poberite iz moje hiše!“ „„Kako to?““ ga zaverne delavec. „Čigavi pa so oni smerkolini, ki se pretepajo doli po dvorišu?“ zarenčí gospodar. „„O, to so otroci moje žene““ mu odgovori delavec. „Se vé, da Vaše žene in pa Vaši!“ — še huje zarenčí gospodar. „Ne bo dal, gospod!“ — se mu posmeja mož — „jez sem svoje žene drugi mož — oče vseh teh peterih otrok je že pred tremi leti umerl; jez nimam še nobene nega otroka“. — Z dolgim nosom jo je mogel odlaziti hišni gospodar.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Istre. (Konec.) Nadjamo se o svetem Martinu dosti bolj po ceni vince piti, kakor sedaj; zares je okolica Teržaška še dosti okinčena z lepim in obilnim grojzdem, in pri pogledu mnogih nogradov naše Istre veselja igra serce viditi dosti bogato letino. Hvala Bogu! tertna bolezen se ne razširjuje še dozda kakor lani; tudi poleg Poreča in Rovinja se vidi semtertje lepo grojzde; al okoli Susnjevice in Moščenike je, žalibog, slaba. Smokov (fig) bo obilo, kakor se kaže; naj več pa posebno po Beršeščini, ker jih, kadar je leto zato, v naramnih koših domú nosijo kakor drugod krompir; posušene na solcu so kaj lepe in prijetnega okusa; posušene v peči ne veljajo dosti, in očerné, da so ostudne viditi. Cele posušene (za kombolj) so nar bolje; razkrojene in ena pri drugi tako skupej zložene, da se naredé kakor pôla popirja in tako posušene na lesah in skupej zavite kakor bukve se manj obrahtajo. Nar boljše so pa, ako se olupijo frišne, oljupljene s sladkorom potre-